

بررسی گفتمان اکوفمینیسم در رمان رهش نوشته رضا امیرخانی بر اساس الگوی تحلیل گفتمانی فرکلاف

زهرا اسماعیلی خوشمردان^۱

نگار مزاری^{۲*}

چکیده

تخریب منابع طبیعی و مشکلات زیست‌محیطی به دغدغه‌های انسان معاصر تبدیل شده‌اند. بررسی ابعاد این معضلات و رابطه آن با حوزه علوم اجتماعی و علوم انسانی باعث شد تا به نقش انسان در افزایش و یا کاهش آسیب‌های زیست‌محیطی توجه شود. از نظر پیر شونتجه، نظریه‌پرداز زیست‌محیط، زبان و ادبیات نقش مهمی در آموزش مسئولیت‌پذیری اجتماعی نسل آینده، برای رسیدن به توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست ایفا می‌کنند. اکوفمینیسم جنبش فکری است که ادعا دارد بهره‌برداری سودجویانه از منابع طبیعی و نگاه فرودست به زنان با یکدیگر رابطه مستقیم دارد و از بین رفتن تبعیض جنسیتی راهی برای حفظ محیط زیست می‌باشد. در این پژوهش چگونگی بازتاب مؤلفه‌های اکوفمینیسم در رمان رهش رضا امیرخانی بررسی خواهد شد، با خوانش اثر بر پایه تحلیل گفتمان انتقادی، رویکرد فرکلاف در سه سطح توصیف، تفسیر و تبیین، نشان می‌دهیم چه رابطه‌ای در جامعه مردسالار، بین تخریب محیط زیست و تمایل بر اقتدار بر زنان وجود دارد. نتایج نشان داد، زن بدن خود را به جهان هستی وام می‌دهد تا بیانگر اندیشه شود، رابطه تعاملی تن زنانه در تار و پود جهان و تجلی هستی در زن پیام نمادین تشابه تسلط توجیه‌ناپذیر مردان در هرم قدرت جامعه مردسالار بر زنان و هستی را دارد که بهره‌برداری بی‌رویه از محیط زیست را به دنبال می‌آورد.

واژگان کلیدی: نظریه فرکلاف، تحلیل گفتمان انتقادی، اکوفمینیسم، محیط زیست، رهش.

zahra.esmaeili@mail.um.ac.ir
* negarmazari@um.ac.ir

۱. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فرانسه دانشگاه فردوسی مشهد، ایران.
۲. استادیار زبان و ادبیات فرانسه دانشگاه فردوسی مشهد، ایران. (نویسنده مسئول)